

OPOZICIJA TARYBŲ SAJUNGOJE

Reikia suprasti, kad šiandieną tarybinėje visuomenėje neliko nė vieno žmogaus, kuris būtų nuoširdus marksistas ar komunistas, kuris nors per nago juodymą tikėtų ta santvarka, kuri Tarybų Sąjungoje viešpatauja. Galima drąsiai teigti, kad šiandieną visi Tarybų Sąjungos žmonės yra vienokio ar kitokio laipsnio disidentai arba, cituojant kitą garsų rusų disidentą Vladimirą Bukovskį, visi 250 milijonų tarybinių žmonių yra šiandieną šalyje viešpataujančio režimo politiniai kaliniai. Taigi opozicija Tarybų Sąjungoje yra totalinė, o atviroji disidentija yra tik maža, tačiau reprezentatyvi tos totalinės opozicijos dalis, savotiška didžiulio disidentinio aisbergo viršūnė.

Žinoma, totalitariniame režime totalinė opozicija negali nesireikšti lojaliomis režimui elgesio formomis. Būdami realistai ir žinodami, kad jų fizinės bei materialinės egzistencijos sąlygos visiškai priklauso nuo režimo, dauguma tarybinių žmonių stengiasi siekti savo tikslų, nesueidami su režimu į atvirą konfliktą. Betgi bet kurios, net pačios oficialiausios žmonių veiklos motyvacijos Tarybų Sąjungoje iš pagrindų prieštarauja tai motyvacijai, kuria pagrįstas pats režimas. Taip, netgi jo pačių ištikimiausių tarnų veiksmai šiandien diktuojami daugiausia savanaudiškumo. O tai veda į korupcijos klestėjimą, į grobstymų viešpatavimą, į tai, kad oficiali politinė santvarka pradeda veikti tik savo veiksmų asmeninei naudai, o oficiali socialinė ekonominė sistema palaipsniui irsta. Kitais žodžiais tariant, tarybinė santvarka per jos pačios veiksmus vis labiau nustoja būti funkcionali, palaipsniui dezorganizuojasi ir nustoja galimybės tvarkyti krašto reikalus.

Štomas A. „Opozicija Tarybų Sąjungoje“, in: Štomas A. *Laisvės horizontai*, Vilnius: „Baltos lankos“, 2001, p. 36–37.